

Böyük ürəkli müdrük insan

Mənə görə, bütün yaxşılıqların kökündə səmimiyyət dayanır. Bu ali keyfiyyətə malik olan hər bir şəxs həyatı boyu insanlarla davranışında həssas olur. Onlar özlərinin zəkası, humanizmi, nəcibliyi, xeyirxahlığı, prinsipliliyi, düzlüyü ilə seçildiklərindən cəmiyyətdə böyük rəğbət və sevgilə qarşılanırlar. İnsanlar belə şəxsiyyətlərə inanır və onların işığını daim öz üzərlərində hiss edirlər.

Bütün bunları özünün həyat tərzində, fəaliyyətində yaşadan və mənəvi zənginliyi ilə seçilən, böyük ürəyə sahib olan insanlardan biri, mənim üçün sə birincisi Ədibə Mir Cəlal qızı Paşayevadır. Onunla uzun illər çiyin-çiyinə çalışdığım və ünsiyyətdə olduğumdan, bəlkə də indiki anlarda haqqında söz demək, xarakterik xüsusiyyətlərindən danışmaq müəyyən mənada asandır. Lakin bir ziyalı, pedaqoq kimi görünən və görünməyən tərəflərini açmaq, təqdir etməkdə bir qədər düşünməli oluram. Bunun da başlıca səbəbi Ədibə xanımın son dərəcə təvazökar olmasıdır. Onun fikrincə, həyatda yaxşılıqlar etmək elə insana xas olan xüsusiyyətdir ki, bunu hər kəs, hamı bacarmalıdır. Amma elə bir məqam yetir ki, qəlbən, ruhən bağlı olduğun, hər zaman sözüne, məsləhətinə ehtiyac duyduğun bir şəxsiyyət haqqında söz demək marağın yaranır. Bir də ki, illərlə təmasda, xoş münasibətdə olmağından qürur duyduğun nəcib bir insan haqqında xoş söz deməyin özü ona bəslədiyən böyük ehtiramın göstəricisi deyilmi...

Bəlkə də yuxarıda qaraladığım fikirlərin - bütün yaxşılıqların doğurduğu keyfiyyətlərin hamısının Ədibə xanımın təmsalında cəmləşdiyini demək nə yenidir, nə də qeyri-adi. Çünki o, elə bir ailədə doğulub, boya-başa çatıb ki, bu xüsusiyyətlər məhz oradan, kökdən-nəsildən gəlir. Bu ailədə ilkin tərbiyə, davranış, təhsilə, elmə maraq elə bir xətlə aparılıb ki, belə bir sağlam mühitdə hər kəsin layiqli, nümunəvi bir vətəndaş kimi yetişməsi zəruriydi, mütləq idi. Həyat yollarında inamla, ezmə addımlamaq, qarşıya qoyulan məqsədlərə çatmaq da əzəl başdan ailədə qoyulan qayda-qanunlara söykənirdi. Ailədə övladları bir şəxsiyyət olaraq yetişdirmək, cəmiyyətə hazırlamaq, xalqa xidmət ruhunda tərbiyə etmək görkəmli yazıçı, ədəbiyyatşünas-alim, pedaqoq, ən başlıcası da böyük İnsan Mir Cəlal Paşayevin həyat amalı olub. Və nə xoş ki, neçə nəslin ustadı, müəllimlər müəllimi bu məqsədini gerçəkləşdirməyə nail olub. Ədibə xanım da ailənin digər övladları kimi həyatı boyu atanın qoyduğu qayda-qanunlara öz əməli işləri ilə riayət edib, arzularını, ümidlərini doğrulda bilib...

Ədibə Mir Cəlal qızı Paşayeva 1943-cü il iyulun 18-də Bakı şəhərində doğulub. 1960-1965-ci illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetində təhsil alıb. On il (1969-1979) universitetdə rus ədəbiyyatı kafedrasının müəllimi, sonra isə baş müəllim olub. 1988-ci ildən xarici tələbələr üçün rus dili kafedrasının müdiri vəzi-

fəsində çalışıb. Ədibə xanım 2004-cü ildən humanitar fakültələr üzrə rus dili kafedrasının müdürüdür. Onu da xatırladaq ki, professor Ədibə Paşayevanın tədqiqat sahəsi Linqvodidaktika və rus ədəbiyyatı tarixidir. O, mütəmadi olaraq beynəlxalq seminarlarda, simpozium və konfranslarda maraqlı məruzələrlə çıxış edir. Bu illər ərzində Ədibə xanım pedaqoji fəaliyyətində olduğu qədər mükəmməl işlərə imza atmışdır. Belə ki, elmi tədris proqramları, dərslər vəsaitləri yazmış, onları tələbələrin, elmi ictimaiyyətin ixtiyarına vermişdir. Bunların sırasında "Rus dili" (Beynəlxalq münasibətlər və beynəlxalq hüquq fakültəsinin xarici tələbələri üçün dərslər vəsaiti) (2004), "Ədəbiyyat üzrə dərslər vəsaiti" (2005), "Filologiya fakültəsinin tələbələri üçün metodik göstərişlər" (2005), "XVIII əsr rus ədəbiyyatının tarixindən" (proqram) (2006), "Rus dili dialoqlarında" (2006), "Rus dili monoqloqlarında" (2007) kitablarını xüsusi vurğulamaq lazımdır.

Ailədə və cəmiyyətdə, pedaqoji sahədə özünün fədakar çalışmaları ilə böyük etimad qazanan, nüfuza sahib olan Ədibə xanım Paşayevanın keçirdiyi həyat yolu maraqlı və zəngin olmuşdur. Onun bütün həyatı bu gün də böyük məbədgah sandığımız ali təhsil ocağı, Bakı Dövlət Universiteti ilə bağlıdır. Artıq 30 ildir ki, o, burada sabahımız olan gənclərin hərtərəfli yetişməsi, elmi biliklərə yiyələnməsi, əsl vətəndaş olması yolunda böyük səylə, əzmkarlıqla çalışır. Huma-

nitar fakültələr üzrə rus dili kafedrasına rəhbərlik edir. Ədibə xanımın təşkilatçılığı, həddən ziyadə qayğıkeş olması, həmkarları tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanır. Bunları hər birimiz - kafedranın əməkdaşları da, tələbələr də görür və qiymətləndirir. Bu da əlbəttə ki, işimizə, təhsilin səviyyəsinə özünün müsbət təsirini göstərir. Ədibə xanım evinə-ocağına, nəsil-nəcabətinə nə qədər bağlı və sadıqdır, çalışdığı, illərini xərclədiyi elm ocağına, həmkarlarına və doğma kollektivə də o dərəcədə bağlıdır. Çünki əvvəldə qeyd etdiyimiz kimi, Ədibə xanım ilk olaraq atası, böyük yazıçı, ədəbiyyatşünas alim, pedaqoq Mir Cəlal Paşayevin məktəbini keçmişdir, onun dərslərindən bəhrələnmişdir. Onun böyüdüyü, yetişdiyi mühit elmi-ədəbi ziyalılar mühiti olmuşdur. Bu məktəb təkce bir ailəni yox, yüzlərlə, minlərlə vətəndaşı yetişdirmiş, müstəqil həyata hazırlamışdır. Bu təlim-tərbiyə ocağı müdavimlərinə sadəliyin, təvazökarlığın, mənəvi böyüklüyün insan üçün misilsiz dəyər, zinet olduğunu da mənimsəmişdir. Bu məktəbdə gələcəyin böyük alimləri, sənətkarlar, yazıçı və şairlər yetişmişdir. Belə deyirlər ki, Mir Cəlal müəllimin ocağının, məktəbinin yetirmələri, məzunları aldığı dərslərin sayəsində təmizlənmiş, durulub-saflaşmış, gözü-könlü tox insanlar olarmış. Belə bir məktəbdən ənənəsindən doğan işığın bir parçasını da bu gün bizlərə Ədibə xanım bəxş edir. Ədibə xanımın müxtəlif vaxtlarda aldığı

mükafatlar - "Tərəqqi" medalı, "Qabaqcıl təhsil işçisi", "Əməkdar müəllim" fəxri adları da zəhmətinə verilən qiymətin bariz göstəricisidir.

Ədibə xanım ünsiyyətdə olduğu bütün insanlara qarşı həssasdır, etik qaydalar çərçivəsində davranan nəcib xüsusiyyətlərə malik bir şəxsiyyətdir. Xoşsüzlü, xoş simalı bu xanım sanki hamımızın doğmasıdır. Çünki onun xarakterində bütün yaxşılıqların izi, əksi var və bütün bunları onunla həyatda, iş prosesində əlaqəli olan hər kəs duyur, hiss edir. Bu keyfiyyətlərin daşıyıcısı olan Ədibə xanımın qəlbində daim vətənpərvərlik, insansevərlik eşqi çağlayır. Ədibə xanım sevilən və seven insan olduğu üçün bu qədər saf, təmiz sevgilərlə dolu ürəyin sahibidir. Ailədə bu duyğuların əlahiddə yeri olduğundan o, həyatının qoşa qanadı olan ömür-gün yoldaşı, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin polkovniki, cəsarət və məğrurluğun mücəssəməsi olan Eldar Qasimovla çox ailələrə örnək olacaq bir ömür yaşayıbdır.

Ədibə Paşayevanı bir pedaqoq kimi başqalarından fərqləndirən cəhətlər çoxdur. Hər bir tələbənin xarakterini duyaraq, müəyyən edərək, onda elmə, tədris etdiyi fənnə, bunlarla yanaşı, həyata, insanlara böyük maraq və sevgi yaratmaq müəllim, vətəndaş olaraq ümde vəzifələri sırasındadır. Onun dərslərində çoxlu sayda tələbələri bu gün özləri həyatımızın müxtəlif sahələrində çalışır, öz zəhmətləri və müəllimlərdən əxz etdikləri insani keyfiyyətləri ilə cəmiyyətdə sayılıb-seçilirlər. Və onlar Ədibə xanımın tələbələri olmaqdan fəxarət hissi duyduqlarını, onun təkrarolunmaz pedaqoq qabiliyyətindən, bacarığından, dərin məzmunlu mühazirə və elmi mülahizələrindən bəhrələndiklərini həmişə etiraf edirlər. Təbii ki, bütün bunların sorağını eşitmək hər müəllimə nəşib olan səadət deyil. Doğrudan da, böyük intellekti olan insan hansısa bir sahənin xiridarındırsa, belə bir elmi potensiala, öyrətmək, yetişdirmək qabiliyyətinə malikdirsə, o, sözün həqiqi mənasında, işıqlı bir şəxsiyyətdir. Ədibə xanım bu mənada, həqiqətən, çox xoşbəxtədir. Onun kafedrada apardığı böyük işlər, hər kəsə, hamıya qayğısı isə başqa bir yazının mövzusuudur. Tədris prosesinə, elmi araşdırmaların üzə çıxarılmasına, ölkə daxilində və xaricdə geniş intişarına, dərslərlərin və proqramların hazırlanmasına, araya-ərsəyə gətirilməsinə xüsusi səy və bacarıqla çalışması Ədibə xanımın elmi-pedaqoji fəaliyyətinin əsasını təşkil edir. Bu da kafedramızda görülən işlərin öz qaydasında, səmərəli şəkildə aparılmasına təkan verir, uğurlar qazandırır. Hər bir əməkdaşının ən kiçik uğuruna böyük ürəklə yanaşan Ədibə xanım pedaqoji fəaliyyətimizlə yanaşı, respublikamızın böyük inkişafı yolunda baş verən ictimai-siyasi proseslərə, yeniliklərə, dövlətçiliyimizin qorunması və möhkəmlənməsinə bir vətəndaş olaraq öz işimizlə dayaq olmamızı hər zaman bizə tövsiyə edir. İctimai-ədəbi aləmdə yer alan bütün mühüm və əlamətdar tarixlər, yubileylər, fərmanlar kafedramızın iş planına daxil edilərək, vaxtaşırı təntənəli surətdə qeyd edilir. Bütün bunlar ilk növbədə gələcəyin qurucularının, tələbələrin, gənc kadrların, xüsusən də xarici ölkələrdən gəlmiş tələbələrimizin dünyagörüşünün formalaşmasında, ölkəmiz haqqında geniş məlumatlara malik olmalarında böyük əhəmiyyət kəsb edir. Ədəbiyyatımızda, eləcə də dünya ədəbiyyatına böyük maraq və sevgi ilə yanaşmaq, ədəbi gələcələr və anım günlərini yüksək səviyyədə təşkil etmək də Ədibə xanımın kafedranın əməkdaşlarını cəlb etdiyi, hamılıqla iştirakçısına çevirdiyi işlər, tədbirlər sırasındadır. Əlbəttə, bütün bunlar haqqında ayrılıqda bəhs etmək kiçik bir məqalənin həcminə sığmadığından, indiki məqamda onları sadəcə xatırlatmağı məqsəduyğun saydıq.

Ədibə xanım Paşayeva böyük erudisiyaya, yüksək mədəniyyətə sahib olan və bu keyfiyyətləri ilə hər mənada nümunə olmağa layiq insandır. O, xeyirşerimizdə, ağırlı-acılı günlərimizdə, sevincli anlarımızda da yanımızdadır. Nəcabətli bir ailənin övladı olaraq, özünün istiqanlılığı, əxlaqı, bütün insani keyfiyyətləri onu hər kəsə, hamıya bu qədər doğmalaşdırıb, sevdirib. Ən çətin məqamlarda, problemlərimizin həllində onunla bölüşür, ondan məsləhət alırıq. Səmimiyyətdən irəli gələn səbir, dözümlü, tərəf-müqabilini dinləmək və yol göstərmək bacarığı, sözü və əməli yarıdımı bizi duyğulandırır.

Ədibə xanım həm də çox maraqlı həmsöhbətdir. Ondan həyatın istisini də, soyuğunu da dəyanətlə qarşılamağı və mətanətli olmağı öyrənmişik. Bu mənada, Ədibə xanım mübaliğəsiz və həqiqi anlamda örnək olacaq bir insandır. Hər-dən düşünürəm ki, aləmi əlində çıraqla gəzənsən, belə hərtərəfli, intellektual sə-

viyyəli, hər kəsə dost, həmdəm ola biləcək bir insanı tapmaqda adam çətinlik çəkər, aciz qalarsan.

İnsan var tutduğu mövqə, qalxdığı zirvə və başını dumanlandırır, adamlardan üz çevirir, gen gəzir. İnsan da var, ucaldıqca əlçatan olur və bu minvalla ürəklərdə də, nəzərlərdə də ucaldıqca ucalır. Necə deyirlər, bar verdikcə, başını aşağı salır. Ədibə xanım hər zaman ikincilərdən olub.

Mən Ədibə xanımın ömür-gün yoldaşı Eldar Qasimovun da cömərd kişilərdən olduğunu bildiyim üçün həyatına, keçdiyi ömür yoluna həsr olunmuş "Peşəkar Zabit, Alicənab İnsan" adlı çox sanballı kitabla tanışam. Eldar müəllimi həyatda da tanıdığım, düşünürəm ki, Ədibə xanım həm də böyük ailə səadətini göz-könül dolusu görmüş xoşbəxt, həm də cəfakəş, qayğıkeş ömür-gün yoldaşı olubdur. Həyatı boyu çətin, məsuliyyətli vəzifələrdə vətəninə bacarıqla və qeyrətlə xidmət edən, xalqının təəssübünü çəkən Eldar Qasimovun da amalı yaxşılıqdan ibarət olub. "Çalışın yaxşılıq edin, istənilən formada gec, ya tez o yaxşılıq sizə qayıdacaq. Sizə qayıtmasa da, balalarını tapacaq", deyər tövsiyə edirmiş Eldar müəllim. Ədibə xanımın Eldar müəllim keşməkeşli, mənəvi və gənclərə örnək olacaq bir ailə həyatı yaşayıblar. Onların tərbiyə edib böyütdüyü gözəl, ağıllı övladları, nəvələri gözələrinin nuru təmsalındadır...

Qayğıkeş ana, əvəzolunmaz dost, yanımca insan - bibi, xala, vəfəli ömür-gün yoldaşı, məğrur və gözü-könlü tox Allah adamı olan Ədibə xanım ətrafına və doğmalarına olduğu kimi, öz daxili dünyasına da, xarakterinə də hər zaman sadıq qalan insanlardandır. Bu da onu göstərir ki, sabit xarakterli, bütöv əqidəli insanlar həyat üçün, xalq üçün yaşayan fərqli, aqil, müdrük şəxsiyyətlərdir...

P.S. Bu yazını əzizimiz Ədibə xanım Paşayevanın doğum günü ərəfəsində özümün və həmkarlarımın adından qələmə aldım. Amma ürəyimdən keçirdiyim, yazıya almadığım o qədər fikirlərim qaldı ki. Sağlıq olsun...

Paklıq və müqəddəslik mücəssəməsi olan əzizimiz Ədibə xanım, Sizə uzun ömür, cansağlığı, əzizlərinizlə birlikdə sevinc dolu illər arzulayırıq. Nə yaxşı ki, varsınız!